

TORONTÁI

Ára: 75 para	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel. Bečkerek, Obiljeva (Zápolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:	Ára: 75 para
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Bečkerek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	

Választás előtt.

Az ország sorsdöntő fordulat előtt áll. Vasárnap járul az ország választó népe az urnák elé, hogy akaratának nyilvánításával irányt szabjon a jövő kialakulásának és hogy egyuttal bizonyosságot tegyen arról, vajjon a kormány eddigi politikája egyezik-e felfogásával és szándékával?

Ósregi idők ósregi szokásának megfelelően a különböző pártok képviselőjelöltjei ilyenkor az ország választópolgárai elé állnak és új Coriolanusként feltárják — a nép sebeit. Ilyenkor hangzanak el a jobb belátásra valló ígéretek, ilyenkor látják az államférfiak a legélesebben a jövő szükségleteit és azt az utat, amely eszathatatlannal az ország boldogulása felé vezet. A nép pedig türelmesen és figyelmesen hallgatja az új ígéret és elhatározása lassu folyamattal érlelődik ki elméjében.

A programok és eltökélések eme zugo áradatában tisztán és a megértés melegségével hangzik felénk az a kiáltvány, amellyel a Protity-párt bátran és emelkedett szellemmel veti magát bele a választási harcba. A magyarság minden kívánságát, eddigi meddő küzdelmének minden célkitűzését maradék nélkül magában foglalja ez a program. És tegyük hozzá: az a férfi, aki ezt a tiszta zászlót kibontja, nem máttól mutatkozik a magyarság megértő barátjának. A nemzeti-ségek jogaiért a multban is folytatóli bátor magatartása szilárd erkölcsi alappal támasztja alá ezt a minden pontjában kristályosan tiszta programot és ez a mult erős biztosítéka annak, hogy a magyarság jogos kívánságainak a jövőben is benne és elvtársaiban meg nem alkuvó szószólója és bátor harcosa támad.

A magyarság az újonnan megválasztandó parlamentbe saját táborából nem küld ki képviselőt. Sérelmeit az ország színe előtt maga elpanaszolni nem fogja, azok reparálását az interpelláció parlamentáris formájában saját emberei által követelni nem fogja. Önként magára vállalt eme passzív helyzetében annál nagyobb megnyugvás, hogy az elhagyott, magára maradt magyarságnak mégis vannak megértő, érte és jogaiért sikra szállni kész barátai, akik elsőnek nyújtottak testvéri jobbot feléje. Akik megértve a magasabb állami rezon követelményeit, teljes politikai, gazdasági és kulturális egyenjogúságot akarnak kiküzdeni az állam minden polgárának, legyen bármilyen nyelvű vagy vallású. Akik az agrárreformban nemzeti-ségi és vallási különbség nélkül egyenlően akarnak részesíteni mindenkit és akik látva a mi fájó sebuinket, a me-

lyet iskoláink elvételeivel és anyanyelvünk semmibevevételeivel ütöttek a lelkünkön, az iskolaszabadságért folytatott küzdelemben meggyőződésük sulyával, tetterősen mellénk kívánnak állni. A mi nehéz helyzetünkben nagy vigaszunk nekünk, hogy éppen a nemzetalkotó táborból hangzik felénk ez a baráti, jóleső biztatás.

Az ország sorsdöntő fordulat előtt áll. És mi nem kételkedünk abban, hogy a magyarságra boruló hosszú éjszaka után a megértés virradata ránk is fog már egyszer köszönteni. Meleg hálával fogunk akkor is azokra gondolni, akik költögető szóval hessegették el köröttünk az éjszaka árnyait.

Pasity elmaradt Ljubljana-i útjának kulisszatitkai.

Hamisan informálták a miniszterelnököt. — Ribázs dr. tartományfőnök felfüggesztés előtt áll.

— A „Torontái” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, márc. 14.

A radikális-párt főbizottsága napokint tart ülést, hogy a fontosabb ügyekben, a tárgy sürgősségére való tekintettel mielőbb határozhasson. A főbizottság tegnap délután Pasity miniszterelnök kabinetirodájában gyűlésezett, amelyen hosszú vita fejlődött Pasity szlovenkói útjának elmaradása miatt.

Pasity tudvalevőleg Boszniában tartózkodott, ahonnan Ljubljana-ba kellett volna elutaznia. Utközben Zagrebban értesítést kapott dr. Ribáztól, a szloveniai tartomány-biztostól, hogy Ljubljana-ban a nacionalisták tüntetésre készülnek a hivatalos radikális-párt és Pasity ellen, amiért is a miniszterelnöknek a távolmaradást javasolta. Pasity hallgatott is a tanácsra és visszatért Beogradba. Nem nyert még megállapítást, hogy Ribázs dr. rossz információ alapján vagy szándékosan vezette félre Pasityot, mert mint a miniszterelnök utólagosan értesült,

a Ljubljana-i Or Ju Na nem tüntetésre készült, hanem ellenkezőleg méltó fogadásban akarta a magas vendéget részesíteni és a gyűlésen a rendre kívánt felügyelni. A radikális-párt főbizottsága tegnap délután táviratot kapott Ljubljana-ból, amelyben Franjek mérnök, az Or Ju Na ottani szervezetének elnöke megerősíti Pasityhoz intézett levelében közölt állításokat és ismételten hangoztatta, hogy az információval ellenkezőleg, ünnepélyes fogadtatást s nem tüntetést készítetek elő.

Politikai körökben érdeklődéssel várják a nem mindennapi ügy fejleményeit. Radikális-párti berkekben élénk kommentárokkal kísérik Ribázs furesa jelentését, amelynek természetesen kizárólag politikai alapot tulajdonítanak. Jól informált körökben állítják, hogy Ribázs dr. felmentése küszöbön van s még a mai vagy holnap nap folyamán megtörténik.

A posta is felkészül a választásokra. Beogradból jelenti tudósítónk: A posta- és táviradaügyi minisztérium elrendelte, hogy a választások előtt és után négy nappal éjjeli inspekcións szolgálatot tartsa-

nak az összes postahivatalokban. A táviradaalkalmazottak utasítást kaptak, hogy azt a táviratot tekintsék a legsürgösebbnek, amely a választásokról szól.

TÖZSDE

Március 14.

Beograd. (Zárlat.) London 465, Páris 602, Genf 1841, Milano 476, Prága 293, Berlin 048, Wien 01395, Bukarest 46, Szófia 62, Budapest 330.

Zürich. (Zárlat.) Berlin 00258, Hollandia 21220, Newyork 53675,

London 2523, Páris 3245, Milano 2562, Prága 1595, Budapest 01725, Beograd 545, Bukarest 250, Varsó 00118, Wien 0007450, bélyegzett 00075.

Budapest. (Zárlat.) Amsterdam 1232—1265, Beograd 3150—3350, London 14625—14925, Milano 148—154, Newyork 3110—3185, Páris 188—198, Prága 9225—9625, Varsó 650—750, Zürich 580—600, Lei 1425—1525, Napoleon 16400. A többi változatlan.

Véglegesen döntöttek Pasity bečkereki útja felett.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, márc. 15.

Az idej választások előtti kép, korántsem oly élénk, mint volt 1920-ban. A választási harcok utolsó hetében akkoriban plakátok lepték el még a gyalogjárdákat is, amelyek a legfeltünőbb betűkkel hirdették az „egyedül” üdvözítő párt ígét. Az idén ezideig csak három plakát díszel a beogradi utcákon. Piros-kék-fehér, a nemzeti szín, három párt plakátja békésen egymás mellett. A pirosan a szociálisták közlik jelöltjeik névsorát, a kéken a demokrata-párt főbizottsága szólítja a párt zászlaja alá mindazokat, akik az egységes állam érdeke és jóléte mellett vannak. A fehéren a nacionalista-párt szólítja fel esatlakozásra az államhoz hű népet.

A radikális-párt főbizottsága tegnapi ülésén véglegesen döntött Pasity bečkereki útja felett és elhatározta, hogy a szombati bečkereki gyűlés érdekében feltétlenül fontos a miniszterelnök személyes jelenléte. A párt főbizottsága ezután megbeszélte az utazáshoz szükséges előkészületeket.

Trifkovity Márko törvényegységisítő, Ninesity Momesilo külügy-miniszter és Jankovity Velizar közlekedésügyi miniszter tegnap utolsó választási körutjára utazott. A három miniszter ezuttal Skopljében és környékén folytat nagy agitációt.

Dalmácia átvétele befejeződött.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, márc. 15.

A dalmáciai harmadik zóna kiürítése és átvétele teljesen befejeződött. Az SHS hadsereg tegnap bevonult az utolsó faluba is, Rekoba, ahol a lakosság kitörő lelkesedéssel fogadta a katonákat és a polgári hivatalnokokat.

A külügyminisztérium sajtóirodája felhívást bocsájtott ki, amelyben feszölítja a lakosságot, hogy jelentse be az olaszok által requirált tárgyak értékét. Ugyanebben a felhívásban értesíti a dalmáciai olaszajku lakosokat, hogy az SHS javára való optálásukat mielőbb jelentsek be a belügyminisztériumnál.

Befejezés előtt a nisi tárgyalások.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, márc. 15.

Lázity Zsivoin, a közbiztonsági osztály főnöke, a nisi SHS delegáció tagja tegnap Beogradba érkezett, ahol Vuicsity Milorad belügyminiszternek beszámolt tárgyalásainak befejező fázisairól. Lázity elmondotta, hogy még egy kérdés volna eldöntetlen és ez az, hogy Bulgária saját területén milyen intézkedést tesz a bolgár komiták betörésének megakadályozására.

Lázity újabb instrukciókat kapott a tárgyalások befejezésére s még tegnap visszatért Nisbe.

A választások előkészületei.

Pasity deputációkat fogad Beeskereken.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, márc. 15.

A választások előkészítésére a bánági városok és községek már minden szükséges intézkedést megtettek. A választási anyag már mindenütt befutott és az urnák, valamint a megfelelő számú szavazógolyók rendeltetési helyükre jutottak. A hatóságok eleve gondoskodtak arról, hogy semmiféle incidens ne zavarbassa a választások akadálytalan lefolyását.

A választási törvény előírásainak megfelelően elrendelték a szeszfogyasztási, a fegyverviselési és csoportosulási tilalmat. A tilalom, melynek szigorú betartására kellő ellenőrzéssel felügyelnek, három napra vonatkozik. A választás előtti napra, a választások idejére és az utána következő napra, vagyis március hó 17-ikére, 18-ikára és 19-ikére.

Pasity Nikola miniszterelnök — mint legutóbbi számunkban megírtuk — szombaton délelőtt érkezik Beeskerekre. Az állomáson ünnepélyesen fogadják és a hatóságok vezetői bekalauzolják a vármegyházára, ahol ittartózkodásának ideje alatt lakni fog. A miniszterelnök kíséretében több miniszter jön városunkba. A magas vendégek a délelőtti folyamán a vidéki községek és bánági városok üdvözlő küldöttsegeit fogadják.

Az orosz-osztrák követségi palotákat cserélik.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Wien, márc. 14.

A lapok közlik, hogy a két kormány megegyezése alapján az orosz nagykövetségi palotát átadják a szovjetkormánynak, aminek ellenében a pétervári volt osztrák-magyar követségi palotát a szovjetkormány Ausztriának engedi át. Ausztria az átvételre azonban csak egy hajlandó, ha a pétervári osztrák-magyar követségi palota berendezésében okozott károkat a szovjetkormány megtéríti. Ipari és kereskedelmi körökben a megegyezésnek nagy fontosságot tulajdonítanak.

Az angolok kerülni akarják a végleges szakítást.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

London, márc. 14.

Az alsóházban a Ruhr-vita során Mack Neil helyettes államtitkár kijelentette, hogy a kormány tudatában van a helyzet borzasztó komolyságának, látja, hogy a nehézségek nagyon megszorodtak, mégis gondosan ügyel arra, hogy a barátságot Franciaországgal lehetőleg fenntartsa és a végleges szakítást elkerülje.

Simon képviselő bírálva a kormány politikáját, kijelenti, hogy a francia vámöv a megszállt terület

körül sérti az angol érdekeket. Anglia ilyen módon nem érintkezhet Németország meg nem szállott területeivel. Simon úgy látja, hogy Németország passzív ellenállása a béke felé halad. Azzal, hogy a kormány a Ruhr-ügyet vonakodott a Népszövetség elé utalni, sokat rontottak a Népszövetség jelentőségén.

Percy képviselő a beavatkozás mellett emelt szót. Szerinte Anglia nem nézheti tovább tétlenül a Ruhr-akciót.

Bánság viz alatt áll.

Több bánági község veszélyben. — Készenlétben a közmunkaerő. — Megyei bizottság a helyszínen. A legújabb hírek apadásról jelentenek.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, márc. 15.

A hosszú idő óta tartó esőzések folytán jelentősen megdagadtak a folyók, olyannyira, hogy egyes mélyebben fekvő vidékeket előtéssel fenyegetnek. A veszély nagysága méltán aggodalmat keltett a hatóságok vezetőembereiben, akik a kritikus pillanatokban állandó permanenciában voltak, hogy szükség esetén közbeléphessenek a veszélyeztetett pontok megmentéséért.

A baj különösen a Béga felső folyásánál mutatkozott, ahonnan egymást érték a nyugtalanító hírek. Banatski Dvornál az „Óbéga” veszedelmes arányokban, szinte hihetetlen gyorsasággal áradt, hogy minden percben a kiöntéstől lehetett tartani. Fokozta az általános ijedelmét az a körülmény, hogy az erős vízáramlat a község határában lévő Csekonics-féle kendergyárnál áttörte a védőtöltést. A községből azonnal kirendelték a közmunkaerőt, melynek segítségével betöltték a töltésen támadt hatalmas rést.

Csenej környékén is nagy volt a veszély. A helyszínről érkezett újabb jelentések azonban eloszlatják az aggodalmat. A legújabb hírek szerint ugyanis a Béga vízállása ezen a részen hatvankét centiméterrel apadt. Banatski Dvornál négy centiméteres áresökkenés állott be. Hasonlóképpen javult a helyzet Jankovmoston is, ahol a tegnapi veszélyes időpontban állandó készenlétben állott a kirendelt közmunkaerő.

A megye részéről még a tegnapi nap folyamán kiszállt a színhelyre Nádaski Gyuró, a vízügyek vármegyei vezetője és Jovanovity Milenko Beeskerek járás főszolgabirája, akik alapos helyszíni szemlét tartottak s annak befejeztével elrendelték a megfelelő óvintézkedések megtételét. Munkatársunk beszélt a

bizottság egyik tagjával, aki kijelentette, hogy a veszély jórészt elmúlt, ha azonban netalán újabb áradás jelentkezne, az semmiesetre sem találná készületlenül a folyómenti községeket. A közmunkaerőt minden községben már régebben összehívták és szükség esetén azonnal kirendelhetik a helyszínre.

Tegnap délután érdeklődtünk a hidrotechnika odeljak (folyamérnöki hivatal) helyi osztályánál a Vajdaságot érdeklő folyók vízállásáról. A kapott információ szerint úgy a Béga, mint a Tisza és a Duna apad. A folyók felső részéről is kedvező jelentések érkeznek s ugyanezt mondják a zsilipekről küldött hírek is. A Béga vízállása Beeskereknél tegnapelőtt tizenkét centiméterrel emelkedett, a tegnap folyamán pedig egy centiméterrel apadt. A legnagyobb esökkenésről az itebeji zsilip adott értesítést, amelynél negyvenkét centiméterrel esett az ár. Legnagyobb volt a veszély Jankahid, Béga Sveti Djuradj, Melence és Idvarnok környékén, ahol azonban a kedvező jelenségek után ítélve, nem fenyeget már árvízveszedelem.

Szerencsére a keddi kritikus napon nem volt szél s így a nyugodtabb vízáramlás nem tehetett sok kárt a töltésekben, nagyobb szél esetén könnyen kiszakíthatna volna azoknak átázott felső részét. Sok helyütt ugyanis a víz felszíne egy irányba esett a töltéssel s már néhány centiméteres emelkedés vagy nagyobb vízhullámzás katasztrófát jelenthetett volna.

A folytonos esőzés nemcsak a folyómenti községeket, hanem a mélyebben fekvő termőföldet is víz alá borította. A vasutvonalak mentén mindenféle víz alatt állanak a földek, amely felbecsülhetetlen kárára van a mezőgazdaságnak.

HIREK

Márc. 16.

1915-ben Anglia ki-mondja Németország biokadját.

1917-ben II. Miklós orosz cár leköszönt Oroszország trónjáról, úgy a maga, mint a fia nevében.

Házasság. Lenárdt Rózsika volt vendéglősné és Radivoj Sztankovity pénzügyőri alszemlész házasságot kötöttek anyakönyvileg, március hó 10-én d. e. 10 órakor. — Tanúk voltak a férfi részéről: Fekete Jenő szabómester, a nő részéről Aleksander Makszinesev vendéglős Veliki Beeskereken. (Mindenkülön értesítés helyett.)

Új dohányraktárt kap Beeskerek. Az állami egyedárúság központja elhatározta, hogy az ország több helyén, köztük Beeskereken is, új modern dohányraktárt épít. Az építkezési munkálatokat már a közeljövőben megkezdik.

Megtekinthetők a választói névjegyzékek. Beeskerek város választói névjegyzékének másolata megtekinthető a „Torontál” szerkesztőségében. Bárki megnézheti délután négy és hat óra között.

Teodora.

Jelentkezzenek az Északamerikába utazó beeskerekiek. A rendőrség felhívja mindazokat, akiknek Északamerikába szülő utlevelük van, hogy sürgősen jelentkezzenek a rendőrség első számú szobájában.

A király a tisztviselőkről. Beogradból jelenti tudósítónk: Aleksander király magához kérte dr. Sztodanovity szociálpolitikai államtitkár, a lakásügyek vezetőjét, akinél a tisztviselők lakásinsége iránt érdeklődött. dr. Sztodanovity részletesen informálta a királyt. Aleksander király elhatározta, hogy a tisztviselők telepítésének ügyét magáévé teszi.

Változások a vidéki közigazgatásban. Cseksa község felmentett előjárósága helyébe új előjárósági tagokat neveztek ki. — Perity Gyuró botosi jegyző helyébe Arszinevity Branislav kerül. Segédjegyzőnek Tillinger György volt suboticeai rendőrkapitányt neveztek ki, aki azonban állása elfoglalása végett a mai napig nem jelentkezett. Valószínű, hogy nem fogadja el kinevezését. Tillingernek ugyanis községi segédjegyzőnél magasabb tisztséget is felajánlottak, amit a volt rendőrkapitány szintén visszautasított.

Teodora.

A szerb-párt gyűlése. A szerb-párt ma délelőtt fél kilenc órakor gyűlést tartott a Beograd-kávéházban, amelyen Szavity Bozso beogradi író és hírlapíró, a szerb-párt képviselőjelöltje programbeszédjét mondotta el. A gyűlés nagy érdeklődés mellett folyt le.

Vonatkisziklás. Beogradból jelenti tudósítónk: Bosanski Brodban az állomásra befutó munkásokkal telt személyvonat kisziklott. Egy vasúti kocsit felborult. Négy munkás súlyos, öt pedig könnyebb sérüléseket szenvedett. A vizsgálat megindult.

Földrengés. Ma reggel fél 7 óra előtt néhány perccel enyhe földrengés volt érezhető Beeskereken. Két pernyi időközben egymásután két hullámos lökés érte a földet. A földrengés hatása alatt a falon függő képek elmozdultak helyükről.

Uj hajózási menetrend. Az SHS hajózási szindikátus március 15-től kezdve új hajózási menetrendet léptetett életbe. Az új menetrend szerint a hajók közlekednek:

Beogradból Zemunba 5⁴⁵, 6³⁰, 6⁴⁵, 7³⁰, 8³⁰, 9³⁰, 10³⁰, 11³⁰, 12¹⁵, 12⁴⁵, 13¹⁵, 14³⁰, 15³⁰, 16³⁰, 17¹⁵, 17³⁰, 18¹⁵, 18³⁰, 19¹⁵, 19³⁰, 20¹⁵, 20³⁰, 21³⁰, 22³⁰, 23³⁰ órákor minden nap

Zemunból Beogradba mindennap 5⁴⁵, 5³⁰, 6¹⁵, 6³⁰, 7¹⁵, 7³⁰, 8³⁰, 9³⁰, 10³⁰, 11³⁰, 12¹⁵, 12⁴⁵, 13³⁰, 14³⁰, 15³⁰, 16³⁰, 17³⁰, 18³⁰, 18⁴⁵, 19³⁰, 19⁴⁵, 20³⁰, 21³⁰, 23 órákor.

Zemun—Beograd—Pancsevo mindennap 5 órákor

Pancsevo—Beograd—Zemun mindennap 20 órákor

Beogradról Pancsevo 5⁴⁵, 10¹⁵, 12¹⁵, 16¹⁵, 20³⁰ órákor minden nap.

Pancsevo 5⁴⁵, 7⁴⁵, 12³⁰, 16¹⁸ és 20 órákor minden nap.

Szlankamenről Titel—Beeskerekre a múlt évi októberi menetrend szerint közlekednek.

Beogradból Budapest—Bratislava—Wien—Passau Beogradból minden hó 1-én és 15-én, Passauból Wienbe minden hó 12-én és 28-án, Wienből Beogradba minden hó 1-én és 15-én.

Beogradból Titel—Osijek—Bezdán a múlt évi októberi menetrend szerint közlekedik. Az első hajó márc. 18-án, vasárnap indul.

* **Kelet gyöngyét** mutatja be az Internacinal Bioskop, a Maharadza gyöngye főszereplőivel csütörtökön és pénteken, mely még e felejthetetlen szépségű filmet is, érdekességében és pompás kiállításában messze felülmúlja. Viggó Larsen, Carola Toelle és Manja Tratscheva művészetük legjavát nyújtják és a közönség egy élvezetes szép est emlékével távozik.

Husznegy oldalon s külön melléklettel jelenik meg husvétkor Stari Beesejen a „Vajdasági Méhészeti Lapok” első száma.

Teodora.

Felhívás. A Veliki Beeskerek város területén tartózkodó összes magyar és magyarországi politikai menekültek folyó hó 15-én, csütörtök este 8 órákor jelenjenek meg a Pupinova (Árpád) utca 15. szám alatti „Fehér galamb” vendéglőben az igazoltatásuk végleges megbeszélése tárgyában. Minden érdekelt jelenléte fontos.

Megkezdődött a husvéti nagy kalapvásár Bukovác István divatruházában. Női szalmakalapok a legújabb modellek szerint megérkeztek. Férfi- és gyermekkalapokban legdusabb választék, valamint az összes női- és férfi-divatekkekben. Bámulatos jutányos árak.

Atutalásokat és csekkkiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportőrök részére valutabiztosításokat legújantóbban ezek közül a Nagybeeskereki Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Koronaszálló épület. Telefon: Pénztár 16. Vezetőigazgató 52.

* **Koresolyákat, orvosi műszereket** és minden egyébét nikkelez és galvanizál Krausz, Veliki Beeskerek. Telefon 329.

A franciák nem türnek békítést.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Páris, márc. 14.

A külügyminiszteriumban kijelentették, hogy tulzott jelentőséget tulajdonítanak a Ruhr-vidékről való fokozatos kivonulásról szóló kitételnek.

Szó sincs róla, hogy a francia-belga politikában legutóbb változás állott volna be. A két állam sohase gondolt arra, hogy a Ruhr-vidéken, a Rajna jobbpartján tartósan megvesse a lábát, de a kiűrités csak komoly, értékes zálogok alapján történhetne. Ismételten hangoztatja a francia külügyminiszterium, hogy

minden közvetítési kísérletet bárárságtalan kísérletnek minősít.

Páris, márc. 14.

A „Chicago Tribune” szerint a brüsszeli értekezlet Párisban folytatódik, ahol a jóvátételi kérdésről új programot dolgoznak ki, továbbá megállapodnak a versaillesi szerződés módosításában is. Poincaré és Theunis egyetértettek abban, hogy a versaillesi szerződés revíziójához Angliát, Olaszországot és Japánt is meg kell hívni.

Nem kergették el Mihajlovo előjáróságát.

Rend van a beeskereki járásban.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, márc. 15.

A választási agitációval kapcsolatban, mely most érte el tetőpontját, felkerestük Jovanovity Milenko járási főszolgabíró és megkérdeztük, hogy a mostani lázas napok nem jártak-e komolyabb összetűzésekkel.

A főszolgabíró kijelentette, hogy a járása alá tartozó községekben mindenütt példás rend uralkodik és a választási gyűlések minden zavaró incidens nélkül folynak le. Megemlítettük, hogy egyes beogradi lapok és ezeknek nyomán néhány vajdasági magyar lap is megírta, hogy Magyarországon elkergette a lakosság a községi előjáróságot. Jovanovity főszolgabíró a leghatározottabban megcáfolta a hírt, mert — kijelentése szerint — állandó összeköttetésben áll községeivel és Mihajlovóról semmiféle nyugtalanító eseményt nem jelentettek be, így kizárták tartja az eset megtörténését.

Egyébként is minden intézkedést megtett, hogy a választásokat zavaró momentumok ne fordulhassanak elő. A választások idejére szigorított rendszabályokat léptetett életbe, hogy ezzel is elejét vegye a tulzsufolt kedélyek esetleges kibombolásának.

Nem németek gyilkolták meg a két francia tisztet.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Berlin, márc. 14.

Buerből jelentik, hogy a francia katonaság lefegyverezte a rendőrséget és a városból kiutasította. A rendőrtisztviselők utolsó csoportjának ma kell a városból távoznia, de távozásuk előtt kétségtelenül megállapították, hogy nem német polgárok ölték meg a két francia tisztet. Kiderítették, hogy a tiszteket két francia katona lötte le, akik a

takarodó után kimaradtak. A gyilkosság színhelyén nem tartózkodott senki és így a merénylők könnyen elmenekülhettek. A nyomozáskor a tett színhelyén olyan patronhüvelyeket találtak, amilyeneket a franciák használnak. A két töltényhüvely egymás mellett feküdt, tehát egy fegyverből lötték ki őket.

Szekely-Kálmán-Kósa hangverseny.

Szorongásig tele ház, rengeteg taps, sok-sok ráadás és őszinte meleg ováció cáfoltak rá a fenti művésznő vajdasági hangverseny-utja után egyes lapokban napvilágot látott tendenciózus, rosszakaratu kritikákra. Csodálatos, hogy még mindig vannak intelligens koponyák, kik a művészet fokmérőjének a fajtát, a vallást, a nemzetiséget veszik s ha véletlenül az előadók nem fedik az általuk eszményített bigott ideálokat, legyenek bár félistenek, náluk az elismerés legparányibb atómjára sem találhatnak. Az objektív kritika nevében tartozunk e pár szóval azoknak, akik őket a sárba rántották s tartozunk a vendégeknek, akik nem szorultnak ugyan a felemelés eme módjához, hanem művészetükkel tisztazzák az eléjük törő mesterséges homályt. — A hangverseny első szölistája Kósa zongoraművész rászolgált arra, hogy érdemben is elsőnek említsük. Komolyan számba veendő, nagy tehetségekkel és meglátásokkal megáldott művészi egyéniség. A darabok szerencsés értelmezése s karakteréhez mértén hol dühöngő, hatalmas, hol lehelletszerű interpretálása nagy hatást váltott ki publikumból. Inkább a finomságok felé hajlik, zenéi mozaik a szenvedélye s ez a hajlam mint kísérőre is rányomja bélyegét. Néha azt az impressziót keltette a hallgatóságban, mintha hárfán játszanék. — Rachmaninov: Preludjót, Liszt: Canticque d'amour-ját s pár szerzeményét, kedves kis zenéi humorkákat adott elő óriási siker mellett.

Szekely Ilona a sorrendben a második. Giacomo: La Vally c. opera egy áriájával nyitja meg előadás-sorozatát, majd folytatja Bajity: Ala nesto dalával s pár csodaszép magyar műdallal fejezi be. Helyzete roppant nehéz volt az éppen előtte ittjárt nagynevű orosz énekesnő után, de megállapíthatjuk, hogy az elkényeztetett publikumnak a sze-

repiése előtti előítéletes ajkbigyosztését első száma után elsimitotta, majd kicsikarta a meglepedés mosolyát, a tapsot, a ráadásokat követelő tüntetést.

Kálmán Oszkárnak sem volt könnyebb dolga, de ő könnyen feledtette velünk a megelőző hangversenyek hasonló skálájú szereplőit. Hangja tömör, erős és érces, amellet meleg és rokonszenves. Előadása, énekének utolsó üteme is a nemesak hanggal operáló, de intelligens agygyal rendelkező, izléssel megáldott művész alapos, lelkiismeretes munkája. Nem tudjuk a sok közül, miket említsünk, talán a Don Carlost, Faust bortalát, vagy Schubert Loewe dalait, Kodály Ady dalát, a magyar műdaloikat? Egyformán klasszis volt mindenkiben, közel mindig szívünkhez.

A hangversenyt két duett zárta be, mely után percekig ünnepelték a messziről jött, nekünk oly kedves estét szerzett kiváló művészeket.

C.

Ausztria leszállítja a mandatumok számát.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Wien, márc. 14.

A kormány beterjesztette az új nemzetgyűlési választási törvényjavaslatot, amely a képviselői mandatumok számát az eddigi száznyolevanhárom helyett hatvanötben állapítja meg.

Emlékezés Ady Endréről.

Irta és az Ady-társaság 1923 március hó 12-én tartott I. felolvasó ülésén előadta: Dr. Borsodi Lajos.

II.

A gyötrődő, izzó bánatgyöngyök termelő Ady Endrere hadd világsunk rá a megismerés kicsiny lámpásával azon az uton is, amelyen Istent keresi. Ady istentkereső versei nem istenes versek. Hol fitymáló göggel távolodik el Istentől, akivel lelkében súlyos tornákat vív, hol botorkáló lépésekkel közeledik feléje, de tud megszeppent, megbékült szívvel alázatos fejjel, egészen is az övé lenni. Látja száz változatban, érzi, amint mázsás harangnyelvel a szívébe ver bele, kötődik vele, lefekszik kaszája elé s így kérdi: rendben van Uristen? — látja a régi Gyerek-istent, borzolt, fehér szakállal és megtalálja őt magában, megleli a kinban, a tervben: a csókban és minden gondolatnak alján. Ez az istenhajszolás, amely más lélek tükrén csak apró gyűrűket fodroz fel, hullámos és félelmes indulatokkal riad Ady rohanó ütemeiben, amelyek mind az ő sajátos isteneszméjét hordják magukon s a geniének egy-egy oltahatatlan piros lángjával ömienek az örökkévalóság felé. A meg nem ismert s a megismert isten tökéletes emberi szépségben bukkan fel Ady Endre ihletes lelkéből s ez a vérrel és könnyel megrajzolt eszme él és uralkodik a megértő sziveken.

A víziókat kergető, önkínzó Ady-nak cimborája, barátja s egyuttal félelmes ellensége a Halál, Szent és bus átokként maga mellett és árnyékos szívére hajolva látja örökké, minden sikolya hódolat a hatalmas halál előtt, aki lázas

iramban ragadja magával az élet napfényéből az örök, fekete éjszakába. Ady Endre lángot vető lírájában a halál nem pusztá sejtelen, hanem működő valóság, beszélő, gyűlölködő és esztétikus és becéző személy, valaki, aki kongeniális a genie-vel s akivel havas gondolat-énekesokon össze tud ölekezni. Ady haláljövendölése szinte természetes, mert magában tudta a halált, mert mikor a lelkébe nézett, elsőnek a feketecuklyás halál köszöntötte, és teste, ez a foszló ruha is, a eszfozkodó halálnak volt kimenős öltözéke. Ennek a halálnak valóban rokona volt Ady Endre s ez a esodálatos együttérzés akkor a leg-hatalmasabb, amikor az elmulás élő szelleme vezette a költő remegő kezét és megfestette vele a pompázó gyász szédületes hatása, bizarr csillogású képeit.

A költészetben egyedülálló jelenség az a dus érzésömlés, amely a legideálisabb eszköz, a pénz, az arany utáni vágyból indul meg „daloknak szent hegyéből”, Ady titkokat rejtő lelkéből. Csak aki az élet értelmét egyetlen gondolat-villanással tudja átvilágítani, csak aki a tiszta szellem nap-szemével tud belerévedni az emberi sors ridegségébe, csak az a bus vándor érkezik el ebbe az elvárásolt Sójaj-országba, amelyben vérpatakok fekete partján elérhetetlen magasságon aranylevelű fák meredeznek ég felé. Ady egyik legmélyebb értelmű, fájdalomtól megszentelt, könnyekkel megáldott alkotása a „Hare a Nagyrural” című verse, a melyben a százsor megsóvárgott arany vigyorgó megtestesülésével, a disznófejű Nagyrural vivott bus és meddő esatáját írja meg, vonagló, libegő, égő szavakkal az élet minden távolban remegő szépsége őt hívja, messze tengerek rejtett gyönyörökről küldenek hozzá ígértes üzenetet, de a beteljesülés ára az arany, a sárga villogású, a kaján fényű, az elérhetetlen arany. Ennél izzóbb nosztalgia nem szárnyalt még a költészet tejútján, ennél bensőségesebb fohász nem hangzott el még sohasem Mammon-szobra előtt.

Boros hajnalok mámoros látókra, Ady Endre, „zeneszerszámmal és dalosan” nyargal át emlékező lelkünkön a te duhaj kisérteted, minden berek gyújtogató fejedelme, az ő Kaján, akit te láttál meg először minden törött szívű, szenvedélytől vert, dalolni kényszerült proféták közül. Félelmes és szent az az eleven szobor, amelyet a bormámor elbukó vitéze, Ady Endre, gonosz, verívó esaszárjáról, az alkoholról alkotott. Ez a riasztó látomás mély és esodásan igaz tragédia, a költő bus, pogány sorsa, ez a könyörtelen szenvedély korai alkonypir és szédült szívárványos látások előidézője, gonosz és áldott folyadék, a melytől a lelki szem kitágul és megszépül. A gyújtó, gyilkoló alkohol Ady szívéhez érve, ott oltári lánggá magasztosodik. Ki tudná megmondani, hogy áradó képrajzai során melyik álmát látta meg éppen ennek a mámorok rőt kódén keresztül, hogy tomboló lélekregése közben melyik halhatatlan gondolatot dobta felszínre ez a rombolva teremtő szenvedély? Ady szíve egy égő mámorral teli pohár, amellyel elbusult duhajkodással kocintott leltel és halállal.

Ady a lelkét puha párnaként alá-

tette minden szomorú, esett fejnek s ahol a nyomor ajtótan nyult el vackán, ott a vátes ihletével festett eléje vigaszos álmokat, Görösös markolással kapaszkodott belé a fejlődés örökkön forgó kerekébe s a sejtelen lobbogó kendőjével testvérként köszöntötte a messze jövendő emberét. Ady a jövő édes gyermeke volt.

A multakon rágódó, virágtaposó magyarkodókkal, a fagyott szívű, meg nem értő álmosokkal ezért volt Ady az ő szemükben „hítségő Almos fajából”, ezért volt az ő egetvivő, nekibusult és mégis magyar, szilaj káromkodása. Dalbaborult szívének felzengő, merész, költőgető melódiáit ekkor még Tihany nem visszahangozta s a magyar Helikon alján bambán nevető szemek néztek a esúson fellobbogó új pászortűz égi játékaikat. De azért mégis csak egy maradt a fajtájával, minden haraggon túl mégis neki adta zengő, nagy szívét és áldotta szerelmes összeolvadással, szent áhitattal, mindhalálig.

Szépségkeresők, gondolatkutatók, álomkergetők, pompázó magyar szavak királyfia ringó hajóval vár benneteket és elvisz az éret zúgó tengerén új villanások, új delibábok, új, szédült esodák felé. Indul a Mesehajó, a sugaras homlokú evezős kezetekbe nyomja a mámor aranyserlegét s ti daloljátok vele együtt emelkedett lélekkel:

„Szállani, szállani, szállani egyre
Uj, uj Vizekre, nagy szüzi Vizekre,
Röpülj hajóm,
Szállani, szállani, szállani egyre.”

Gyönyörű modellkalapok,
szövet-, crepdechín-, fulardselyem-
ruhák és Jumperek érkeztek!
Alakítást és szalma átvásalását vállalom.
ASZLÁNYI JULIA női kalap- és divat-
terme, Nemanjina u. 7. sz. Tunner-ház.

Nyiltér

Ezen rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség

Berkov Jován volt velikibecskereki lakos, ki 12 év előtt elköltözött Amerikába, felhívja ezuton minden barátját vagy hitelezőjét — ha esetleg valakinek még tartozik — jelentkezzen Ristic Gjoka üzletében, hol jogos követelése ki lesz egyenlítő.

A Szaharában.

A Szahara homoktengerében Karaván halad tevéken.
Nem sejtük ok a száraz pusztaságban,
Hogy Becskereken mily nagy sár van.
Tömlőkiből a víz is elfogyott,
A szomjuságtól lett is több halott.
Végre megérkeztek egy kis oázisra,
Szomjtól kimerülve, pihenni egy napra.

Vízért esedeztek ahányan csak voltak,
Víz helyett azonban nekik bort adtak.
A híres burgundit, régít, vöröset,
Melyet a vendéglős, tájald ki, hol szerzett?

Kohn Ignác bor- és szeszáru nagykereskedésében Veliki Becskereken.

la minőségű burgonya érkezett, bármely mennyiségben kapható, míg a készlet tart, **Miskovič Čada vendéglősnél, a volt Oldal-féle (Roknić) fényképészeti műteremmel szemben.** 461

Velikibecskereki Jóttevő-Egyesület

Meghívó

A Velikibecskereki Jóttevő-Egyesület f. évi március hó 25-én, vasárnap délután 2 órakor a Club-kávéház éttermében tartja

XVI. rendes évi közgyűlését, melyre az egyesület t. tagjai ezenel tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Négy jegyzőkönyvhitelesítő választása.
2. A vezetőség jelentése és a zár számadás előterjesztése.
3. A felügyelő-bizottság jelentése és a felmentvény megadása iránti határozathozatal.
4. Elnök, 2 alelnök, választmányi és felügyelő bizottsági tagok választása 3—3 évre.
5. A jövő évi költségeloirányzat megvitatása és az évi járadék megállapítása.
6. Esetleges indítványok.

Figyelmeztetjük a t. tagokat, hogy amennyiben esetleges indítványuk volna, az 8 nappal a közgyűlés előtti a vezető-séghez írásban nyujtandó be.

Meghívó.

A „Szállítványozási és Bizományi Rt.” 1923 március 29-én délután 3 órakor Vel. Becskereken, saját irodahelyiségében, Aleksandrova (Fő) u 618. szám alatt tartja

V. évi rendes közgyűlését melyre a t. részvényes urak tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Közgyűlési elnök, jegyzőkönyv-vezető és 2 hitelesítő választása.
2. Az 1922. évi mérleg előterjesztése, az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése.
3. A mérleg megállapítása, a felmentvény megadása és a tiszta nyereség hováfordítása iránti határozathozatal.
4. Az alapszabályok 25 §, 28. § és 31. §-ának megváltoztatása.
5. A vezérigazgató és az igazgatóság megválasztása 3 évre.
6. Egy felügyelő-bizottsági tag választása 2 évre.
7. Esetleges indítványok.

Vel. Becskerek, 1923. évi március hó 6-án.
448 **Az igazgatóság.**

Egy jó helyen és jóforgalmu **vendéglő és kávéház** más vállalkozás miatt **bérbeadó.** Leltár eladó. Üzlet helyiség megegyezés szerinti évekre bérbeadó. Bővebbet: Glassen Ferenc tulajdonosnál, Petrogradska és Silerova u. sarkán. 449

Gépész,

ki már pár évig szivógáz-motort ő n álló a n kezelte, állandó alkalmazást nyerhet. Ajánlatokat a „Torontál” kiadóhivatalába kérek. 444

Bőrkereskedőség, ügyes, szorgalmas és agilis, szerb, német és magyar nyelvtudással kerestetik

SCHLESINGER JENŐ bőrkereskedőnél Džombolj (Bánát.) 454

Lapárusító bizományosokat

felvesz a 457
Vajdasági Művészeti Lapok kiadója Stari Becej, Čarnojevičeva u. 16.

Kisebb gyárápításhoz alkalmas hely,

nemi épületekkel, közel a városhoz eladó. 453
Cím a Torontál kiadóhivatalában.

Értesitem a nagyrédmű közönséget, hogy raktáron tartok saját műhelyemben jó minőségű szövetből készült **ferfiöltönyöket** **jutányos árért.** Megrendeléseket pontosan, a legújabb divat szerint készítek mérték után. A n. é közönség szives pártfogását kérem: **KOCSIS E.** férfi-szabó, nagyhid mellett, **Ambrózi-házban**

Eladó egy ebédlő-berendezés

a legolcsóbb áron Gimnázium-utca 18.
Ugyanott egy bődön libaszir is eladó. 447

Malomtulajdonosok figyelmébe!

A Metzger-féle ujonnan épült motormalom Franzfelden, praktikus felhasználás hiányában, eladja igen olcsón a Vel. Becskereki Malomépítő R.-T. nál vásárolt, két eredeti csomagolásban levő sikszitát, mert Reuther-féle sikszitát szerel fel. Érdeklődők forduljanak

„GLOBUS”
Malomépítő Vállalathoz, a Reuther-féle siksziták főképviselete, V. Becskerek, Krunska utca 11. sz. 425

Azonnal olcsón eladó

teljes villamosberendezés (dinamó, kapcsolótábla és körülbelül 3 kilométer fővezeték), azonkívül ugyanott kapható **egy 70 amp. dinamó** kapcsolótáblával és **egy 10 amp. dinamó.** Közlelbbi felvilágosítást ad **dr. Nika Gyurits, Vrsac.** Megtekinthető Kudricon 440

500 darab férfikalap

kiárusítás, 50 dinár darabja 443
Boskovity S. J.-nál, „a Gólyához”

Krumenacker István

nyug. vasuti főfelügyelő vállal fuvarlevél felülvizsgálást és vasuti szállításból eredő mindennemű visszkereseteket (hiányok, sérülések és határidő túllépések).
Vel. Becskerek, Etvesova u. 5.